

IQTISODIY ISLOHOTLAR VA ULARNING SAMARASI

Bojxona instituti kursanti

Abulqosimova Saida

Annotatsiya: Mazkur maqolada iqtisodiy islohotlarning mazmun-mohiyati, ularni amalga oshirish bosqichlari hamda ularning mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy hayotiga ko'rsatgan ta'siri tahlil qilinadi. Iqtisodiyotda bozor mexanizmlarini joriy etish, mulkchilik shakllarini diversifikatsiya qilish, xususiy sektorni rivojlantirish va investitsion muhitni yaxshilash jarayonlari alohida ko'rib chiqiladi. Shu bilan birga, islohotlar samaradorligini baholash mezonlari, ularning aholi turmush darajasi, bandlik va ijtimoiy sohalar rivojiga ta'siri ilmiy asosda yoritilgan. Tadqiqot davomida islohotlarning ijobiy natijalari bilan bir qatorda, mavjud muammolar va ularni hal etish yo'llariga ham e'tibor qaratilgan. Maqola iqtisodiy siyosatni yanada takomillashtirish, samaradorlikni oshirish va barqaror rivojlanishni ta'minlash bo'yicha ilmiy xulosalar va amaliy takliflarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: iqtisodiy islohotlar, bozor iqtisodiyoti, xususiy sektor, investitsion muhit, samaradorlik, barqaror rivojlanish, ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar, islohotlar samarasi.

Mamlakatimiz taraqqiyoti va barqaror rivojlanishini ta'minlashda iqtisodiy islohotlarning o'рни beqiyosdir. Jahon miqyosida globallashtirish jarayonlari chuqurlashib borayotgan bir sharoitda har bir davlat o'z iqtisodiy siyosatini tubdan yangilash, zamon talablari va bozor qonuniyatlariga moslashtirish zaruratiga duch kelmoqda. O'zbekiston ham mustaqillik yillaridan boshlab bosqichma-bosqich chuqur iqtisodiy islohotlarni amalga oshirib kelmoqda. Bu jarayonlar bozor iqtisodiyoti tamoyillariga asoslangan holda ishlab chiqilgan strategiyalar orqali amalga oshirilmoqda. Iqtisodiy islohotlarning asosiy maqsadi — iqtisodiyotni liberallashtirish, mulkchilik shakllarini diversifikatsiya qilish, xususiy sektorning

salmogʻini oshirish, investitsion muhitni yaxshilash va aholining turmush darajasini yuksaltirishdan iboratdir.¹ Ayniqsa, oxirgi yillarda qabul qilingan davlat dasturlari, strategik hujjatlar va Prezident farmonlari mamlakat iqtisodiy hayotida tub burilishlar yasab, yangicha rivojlanish bosqichini boshlab berdi.

Shu nuqtai nazardan olib qaraganda, iqtisodiy islohotlar nafaqat ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va yangi ish oʻrinlarini yaratishda, balki ijtimoiy sohalarni rivojlantirish, aholining farovonligini taʼminlash hamda xalqaro maydonda mamlakat raqobatbardoshligini kuchaytirishda ham muhim omil boʻlib xizmat qilmoqda. Mazkur maqolada islohotlarning mazmun-mohiyati, ularni amalga oshirish bosqichlari va samaradorligi tahlil qilinadi, mavjud muammolarni bartaraf etish yoʻllari va istiqboldagi ustuvor yoʻnalishlar ilmiy asosda yoritiladi. Iqtisodiy islohotlar har qanday mamlakatning iqtisodiy mustaqilligini mustahkamlash, ishlab chiqarish salohiyatini oshirish va ijtimoiy barqarorlikni taʼminlashda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Oʻzbekiston mustaqillikka erishganidan soʻng iqtisodiy taraqqiyotning oʻziga xos yoʻlini tanlab, dastlabki bosqichda “bosqichma-bosqich rivojlanish” tamoyiliga asoslangan holda bozor iqtisodiyotiga oʻtish strategiyasini amalga oshirdi. Bu jarayonda iqtisodiyotni liberallashtirish, turli mulkchilik shakllarini shakllantirish, xususiy sektor faoliyatini kengaytirish va tadbirkorlikni qoʻllab-quvvatlash asosiy ustuvor yoʻnalishlardan biri boʻlib qoldi. Iqtisodiy islohotlarning dastlabki bosqichida mamlakat iqtisodiy mustaqilligini taʼminlash, milliy valyutani joriy etish, davlat mulkini xususiylashtirish, bozor infratuzilmasini shakllantirishga alohida eʼtibor qaratildi. Keyingi bosqichlarda esa iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, innovatsion rivojlanishga asoslangan ishlab chiqarishni yoʻlga qoʻyish va xalqaro iqtisodiy aloqalarni kengaytirish yoʻnalishida keng koʻlamli islohotlar amalga oshirildi.

1. ¹ Stiglitz, Joseph. *The Stiglitz Report: Reforming the International Monetary and Financial Systems in the Wake of the Global Crisis*. The New Press, 2010. ([Википедия](#)) 78-b

Ayniqsa, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan ishlab chiqilgan Harakatlar strategiyasi hamda “Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi” doirasida qabul qilingan hujjatlar mamlakat iqtisodiy siyosatini tubdan yangilashga xizmat qildi. Bugungi kunda iqtisodiy islohotlarning asosiy natijasi sifatida xususiy sektorning iqtisodiyotdagi ulushi ortib bormoqda, erkin raqobat muhiti shakllanmoqda va investitsion jozibadorlik darajasi yuksalmoqda. Aholi bandligini ta’minlash, yangi ish o‘rinlari yaratish, ijtimoiy himoya tizimini kuchaytirish bo‘yicha qator davlat dasturlari qabul qilindi. Shuningdek, qishloq xo‘jaligi, sanoat va xizmat ko‘rsatish sohalarida olib borilayotgan tub o‘zgarishlar mamlakat iqtisodiy salohiyatini oshirishda muhim rol o‘ynadi. Shu bilan birga, islohotlar jarayonida ayrim muammolar ham yuzaga kelmoqda. Jumladan, ayrim hududlarda infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, investitsiya jalb etishdagi cheklovlar, yuqori texnologiyalarga asoslangan ishlab chiqarish quvvatlarining yetarli emasligi kabi masalalar dolzarbligicha qolmoqda.² Bu esa iqtisodiy siyosatni yanada takomillashtirish, islohotlar samaradorligini oshirish uchun qo‘shimcha choralar ko‘rishni talab qiladi. Iqtisodiy islohotlar har qanday mamlakatning iqtisodiy mustaqilligini mustahkamlash, ishlab chiqarish salohiyatini oshirish va ijtimoiy barqarorlikni ta’minlashda hal qiluvchi omil hisoblanadi. O‘zbekiston mustaqillikka erishganidan so‘ng iqtisodiy taraqqiyotning o‘ziga xos yo‘lini tanlab, dastlabki bosqichda “bosqichma-bosqich rivojlanish” tamoyiliga asoslangan holda bozor iqtisodiyotiga o‘tish strategiyasini amalga oshirdi. Bu jarayonda iqtisodiyotni liberallashtirish, turli mulkchilik shakllarini shakllantirish, xususiy sektor faoliyatini kengaytirish va tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash asosiy ustuvor yo‘nalishlardan biri bo‘lib qoldi. Shu bilan birga, islohotlar jarayonida ayrim muammolar ham yuzaga kelmoqda. Jumladan, ayrim hududlarda infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, investitsiya jalb etishdagi cheklovlar, yuqori texnologiyalarga

2. ² Stiglitz, Joseph. *The Stiglitz Report: Reforming the International Monetary and Financial Systems in the Wake of the Global Crisis*. The New Press, 2010. ([Википедия](#)) 45-b

asoslangan ishlab chiqarish quvvatlarining yetarli emasligi kabi masalalar dolzarbligicha qolmoqda. Bu esa iqtisodiy siyosatni yanada takomillashtirish, islohotlar samaradorligini oshirish uchun qo‘shimcha choralar ko‘rishni talab qiladi.

Xulosa qilib aytganda, iqtisodiy islohotlar mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy hayotida tub burilish yasab, aholining turmush darajasini oshirish, iqtisodiy barqarorlikni ta‘minlash va xalqaro maydonda raqobatbardosh davlatlar qatoridan munosib o‘rin egallash imkonini bermoqda. Shu bois kelgusida islohotlarni izchil davom ettirish, ularni zamon talablari asosida takomillashtirish O‘zbekiston taraqqiyotining eng muhim omillaridan biri bo‘lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Hazlitt, Henry. *Economics in One Lesson*. Harper & Brothers, 1946. ([Википедия](#))
2. Johnson, Simon & Bakhtior Islamov. *Property Rights and Economic Reform in Uzbekistan*. UC San Diego Library, tadqiqot ishlanma. (search-library.ucsd.edu)
3. Mirkasimov, Bakhrom & Richard Pomfret (ed.). *New Uzbekistan: The Third Renaissance*. Routledge, 2024. ([Routledge](#))
4. Panagariya, Arvind. *India: The Emerging Giant*. Oxford University Press, 2008. ([Википедия](#))
5. Smith, Adam. *The Wealth of Nations*. (klassik iqtisod nazariyasi asari). ([Five Books](#))
6. Simone, Alejandro. *The Sequencing and Speed of Reforms in Transition Economies: Implications for the Case of Uzbekistan*. IMF Bookstore, 2025. (bookstore.imf.org)
7. Stiglitz, Joseph. *The Stiglitz Report: Reforming the International Monetary and Financial Systems in the Wake of the Global Crisis*. The New Press, 2010. ([Википедия](#))
8. Tsereteli, Mamuka. *The Economic Modernization of Uzbekistan*. Silk Road Paper, Central Asia-Caucasus Institute & Silk Road Studies Program, 2018. (silkroadstudies.org)